

KESTÄVÄÄ TULEVAISUUTTA RAKENNETAAN YHDESSÄ OPPIMALLA

Kansanopistot järjestävät päätoimisia ja pitkäkestoisia opintoja, joista opiskelijat etenevät jatko-opintoihin ja työelämään. Ne sujuvoittavat siirtymiä jatko-opintoihin, ehkäisevät syrjäytymistä, vahvistavat osallisuutta, tukevat työelämän muutostilanteissa ja edistävät työllisyyttä. Tämä säästää yhteiskunnan varoja pitkällä aikavälillä, sillä syrjäytyminen, osallisuuden heikkeneminen, työttömyys, kestävämmät elämäntavat ja koulutustason lasku tulevat meille kalliiksi. Suomi on kansainvälisesti sitoutunut edistämään elinikäistä oppimista ja haluaa olla osaamisen huipulla. Kaikkien mahdollisuuksista vahvistaa taitojaan on huolehdittava. Tähän työhön tarvitaan kaikki koulutusmuodot.

Ehdotamme, että hallitusohjelmaan kirjataan seuraavat asiat:

Ehdotus 1: Vahvistetaan koulutuksen saavutettavuutta hyödyntämällä kansanopistoverkostoa nykyistä paremmin. Kehitetään kansanopistojen tehtäviä suomalaisessa koulutusjärjestelmässä.

- Kansanopistot voivat yhdistää eri koulutusmuotoja ja varmistaa korkeakoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja aikuisten perusopetuksen saavutettavuuden alueilla, joilla väestömäärä vähenee. Tämän toteuttamiseksi kehitetään eri toimijoita yhdistäviä toimintamalleja.
- Kansanopistot voivat tukea erityisosaamisellaan muita koulutusmuotoja esimerkiksi perustaitojen oppimiseen, koulutusasteelta toiselle siirtymiseen, maahan muuttaneiden kotoutumiseen ja kielitaitoon, keskeyttämisten vähentämiseen sekä opintoihin ohjaamiseen liittyvissä asioissa.
- Ollaan resurssiviisaita ja otetaan kansanopistoverkoston osaaminen maksimaaliseen käyttöön eikä rakenneta päällekkäisiä järjestelmiä.

Ehdotus 2: Pysäytetään koulutustason lasku Suomessa. Lisätään joustavia etenemispolkuja korkeakouluun hyödyntämällä kansanopistojen osaamista. Käynnistetään korkeakouluun valmentavan koulutuksen (KOVA) pilotti kansanopistoissa.

- Jotta eri lähtökohdista tulevat nuoret aikuiset voivat edetä kohti korkeakoulua, tarvitaan erilaisia joustavia etenemistapoja. Kansanopistoilla on pitkä kokemus korkeakouluvalmiuksia tukevien opintojen järjestämisestä, ja ne toimivat kattavasti koko maassa.
- KOVA-kokeilussa kansanopistot tarjoaisivat vuosittain 1000–2000 lukuvuoden mittaista maksutonta opiskelupaikkaa 19–22-vuotiaille opiskelijoille. Tavoitteena on, että KOVA-koulutus kansanopistossa nopeuttaa nuorten jatko-opintoja ja vähentää opintojen keskeyttämisä.
- Sivistysvaliokunta (SIVM 19/2021 vp) piti koulutuspoliittista selontekoa käsitellessään tärkeänä, että ”joustava pääsy korkeakouluopintoihin turvataan ja korkeakoulutuksen saavutettavuuden lisäämisessä vahvistetaan vapaan sivistystyön roolia korkeakoulujen yhteistyökumppaneina”.

Suomen Kansanopistoyhdistys on Suomessa toimivien kansanopistojen yhteinen järjestö. Se edistää toiminnallaan sivistyksellistä tasa-arvoa ja elinikäistä oppimista. Yhdistyksen jäseniä ovat 73 Suomessa toimivaa kansanopistojen ylläpitäjää.

Ehdotus 3: Varmistetaan kaikille sujuvat siirtymät koulutuspolulla eteenpäin vahvistamalla kansanopistojen roolia koulutuspolun kriittisissä nivelvaiheissa. Kaksinkertaistetaan kansanopistojen oppivelvollisille suunnatun koulutuksen opiskelijapaikkamäärä.

- Kansanopistoissa on käynnistynyt elokuussa 2021 osana oppivelvollisuus uudistusta oppivelvollisille suunnattu Opistovuosi-koulutus, josta säädetään oppivelvollisuuslaissa ja vapaan sivistystyön laissa. Opistovuosi-koulutukselle on kasvava tarve.
- Parannetaan nuorten mahdollisuuksia päästä koulutukseen kasvattamalla vuotuisia opiskelupaikkoja 650:stä 1300:een. Opistovuosi-koulutus

tukee nuoren valmiuksia jatkaa toiselle asteelle ja edetä koulutuspolulla. Maksuton kansanopistovuosi peruskoulun jälkeen sopii nuorelle, joka tarvitsee tukea opinnoissa etenemiseen.

- Ehkäistään nuorten syrjäytymistä lisäämällä yhteisöllisyyttä ja tukemalla oppimista koulutuksen kriittisissä nivelvaiheissa. Kansanopistojen oppimisympäristöt ovat tässä erityisen hyviä.

Ehdotus 4: Taataan aikuisille perustaidot työelämää ja jatko-opiskelua varten. Käynnistetään aikuisten Perustaito-ohjelma vapaana sivistystyönä, mikä vahvistaa työllisyyttä korjaamalla puutteita perustaidoissa.

- Heikot perustaidot ovat yhteydessä työttömyyteen. Vahvistetaan kansanopistojen mahdollisuuksia järjestää matalan kynnyksen perus- ja digitaitokoulutuksia lisäämällä koulutustarjontaa ja huolehtimalla opintojen maksuttomuudesta. Kohotetaan heikon pohjakoulutuksen omaavien

henkilöiden tietotaitoja sekä tuetaan työttömien tai työttömyysuhan alaisten osaamisen kehittämistä. Perustaitoja tukemalla voidaan edistää myös työurien pidentymistä ja hyvinvointia työelämässä.

Ehdotus 5: Vahvistetaan kansanopistojen roolia maahan muuttaneiden kotoutumisen edistämiseksi. Tuetaan kansanopistojen järjestämällä maahanmuuttajakoulutuksella kaikkien kotoutujien mahdollisuuksia oppia kieltä ja työllistyä.

- Koulutuksella ja suomen/ruotsin kielen taidolla on merkittävä rooli kotoutumisessa ja työllistymisessä. Kansanopistoilla on valmiit rakenteet ja tehokkaat opetusmenetelmät sekä vahva osaaminen maahanmuuttajakoulutuksen toteuttamiseen. Hyödynnetään nämä mahdollisuudet täysimääräisesti, kuten eduskunnan tarkastusvaliokunta on esittänyt.
- Mahdollistetaan osallistuminen maksuttomaan kielikoulutukseen myös niille maahanmuuttajille, jotka ovat olleet Suomessa yli 3 vuotta, jotta he voivat edetä jatko-opinto- ja urapolulla sekä osallistua suomalaiseen yhteiskuntaan. Muute-

taan vapaan sivistystyön lakia siten, että luku- ja kirjoitustaidon koulutus sekä muu kotouttava kielikoulutus on maksutonta kaikille sitä tarvitseville. Laista vapaasta sivistystyöstä on poistettava vaatimus voimassa olevasta kotoutumissuunnitelmasta.

- Kehitetään kieli- ja kotoutumiskoulutuksen järjestämistä yhteistyönä. Kansanopistot voivat tukea muita koulutusmuotoja kieli- ja kotoutumista tukevien opintojen järjestämisessä esimerkiksi toisen asteen opintojen rinnalla tai korkeakouluopintojen tukena.

Lisätiedot:

Suomen Kansanopistoyhdistys – Finlands Folkhögskolförening ry

Tytti Pantsar, toiminnanjohtaja, tytti.pantsar@kansanopistot.fi, puh. 044 531 8000